

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Jezus van God verlaten

Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij mij verlaten?

Mattheüs 27 : 46

Jezus gebruikt de woorden van David uit Psalm 22 om aan Zijn lijden uitdrukking te geven. Zijn er geschikter bewoordingen voor geestelijke gevoelens dan de woorden van de Schrift? Daarom worden de Bijbelse uitdrukkingen door de gelovigen gebruikt om hun gevoelens onder woorden te brengen. Indien een predikant of ouderling zijn Bijbel kent, zal het hem niet aan woorden ontbreken om de diepste, geestelijke gevoelens uit te drukken. Jezus gebruikt de woorden van de Schrift echter niet alleen omdat er geen betere uitdrukkingen zijn om Zijn gevoelens kenbaar te maken, maar vervult hierdoor tegelijk de Messiaanse profetie van Psalm 22. Jezus schreeuwde het uit op het kruis: "Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten?" Het geeft ons een blik in de diepte van Zijn zielenlijden. Mensen kunnen hetzelfde roepen als Jezus. Psalm 22 toont ons, dat David dit geroepen heeft. David voelde zich van God verlaten. Onze weg kan wel zo raadselachtig en donker zijn, dat wij roepen: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten? Toch is Jezus' uitroep niet slechts een vraag, maar een constatering van iets onbegrijpelijk. Het is een uitroep van ontzetting en verbijstering. Jezus wordt door de satan besprongen, de toorn Gods over de zonde daalt op Hem neer, de wet treedt Hem tegemoet met de vloek voor de overtreder en de zonde trekt haar licht voor Hem in. En wan-

neer dan Jezus temidden van dit alles God zoekt, vindt Hij Hem niet. Dit is Jezus zo bang, dat Hij roept: "Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten?" Het is ook niet te begrijpen. Luther was er enkele dagen verbijsterd van, toen de waarheid van Jezus' woorden tot hem doordrong. Hij riep er van uit: "God van God ontdaan, wie kan dit verstaan?" Als Borg en Middelaar moest Jezus in de plaats van de uitverkorenen dragen en doordragen, wat zij in de hel verdienen te lijden. Want dit, wat we hier ontmoeten in Jezus' lijden op het kruis, is de hel. Het is de hel zelf in al haar verschrikking. De eeuwige verlatenheid van God! Wat wij vanwege onze zonden verdienen te lijden tot in alle eeuwigheid, heeft Jezus hier voor Zijn volk in een korte spanne tijds doorleden en doordragen. Verbijsterd en ontzet roept Jezus dan uit: 'Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten?' Hoe dierbaar is ons deze Jezus!

Het Avondmaalsformulier zegt van Hem: "En heeft Zich vernederd tot in de allerdiepste versmaadheid en angst der hel, met lichaam en ziel, aan het hout des kruises, toen Hij riep met luider stem: "Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten?" Opdat wij tot God zouden genomen en nimmermeer van Hem verlaten worden". Dit is de troost van Gods kinderen uit Jezus' verlatenheid. Er is immers voor een wedergeboren hart niets ergers dan voor eeuwig van

God verlaten te worden. Een gemis van God en Zijn gemeenschap is het eerste waardoor het hart doorstoken wordt. Dit is hun grote smart, dat zij God kwijt zijn en door de zonde van Zijn gunst gescheiden zijn. De gedachte God eeuwig te moeten missen, is hen bitterder dan de dood. Hoe verdiend ook vanwege hun zonden, zo kunnen zij die gedachte nochtans niet dragen en roepen: "Verstoot mij van Uw Aangezicht toch niet!"

In de zaligmakende overtuiging is een gevoel van Gods toorn over de zonde. De Wet sluit de overtuigde soms op in een duistere kerker, waar geen lichtstraal binnen valt. Als een harde meester eist de wet streng zijn loon en spreekt met geen woord van genade. Vrees en vertwijfeling vervullen dan het hart. Oh, wat een gezegend Evangelie bevat dan Jezus' verlatenheid op het kruis. "Opdat wij tot God zouden genomen en nimmermeer van Hem verlaten worden". Hoe onuitsprekelijk dierbaar wordt ons deze Jezus, Die voor zulke overtreders van God verlaten werd en het ons daarom toe kan roepen: "Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven". Maar ook Gods geërfde kinderen

Inhoud

Meditatie:	
Jezus van God verlaten	1
Hoofdmomenten van de Generale Synode(12)	2
Een schriftuurlijk christen	4
Iets regelen voor later(1)	6
Ziekten in de Bijbel	7
Gods Woord over de ergerissen(3)	8
Boekennieuws	9
Kerknieuws	10
Berichten	10
Preekbeurten	11

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Klooslaan 9, 2985 CK Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

Administratie en betalingen van
abbonementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Friso Hof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@kliksafe.nl

Advertenties € 0,50,- per mm.
Familieberichten
€ 0,40,- per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Correspondentie-adres

Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.
Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

kennen tijden van geestelijke verlaten-
ting. Er kunnen tijden aanbreken,
waarin het is alsof de Heere ons heeft
verlaten en er nooit werk van God in
ons verheerlijkt werd. Door de zonde
toe te laten in ons leven of te verkillen
in een koud en wettisch leven of
door andere oorzaken, kunnen zielen-
duisternissen over ons hart komen,
die we tot hiertoe nooit gekend heb-
ben. God wordt dan gezocht in het
gebed, in de Bijbel en onder het
Woord en de Sacramenten en niet
gevonden. Satan maakt van dit alles
een machtig gebruik om ons met zijn
vuisten te slaan. En geloof maar, dat
zijn slagen pijn doen! Wat is het
gelijk aan zijn zijde! Wat verdienen
wij, dat God ons voor eeuwig zal ver-
laten! Wij beleven dan met David:
"Toen Gij Uw aangezicht verborgt,
werd ik verschrikt". En toch is onze
beleving van een verdiende Gods-
verlating slechts bedoeld om Jezus'
verlating op het kruis te verstaan.
Hoe zouden wij ooit troost vinden in
een Zaligmaker, Die van God verlaten
is geweest, indien wij nooit iets
doorleefden van het vanwege de
zonde verlaten zijn van God? Vanuit
onze nood vinden wij troost in Jezus,
Die als Borg en Middelaar van God
verlaten is geweest. Onze Catechis-
mus zegt het zo schoon: 'Opdat ik in
mijn hoogste aanvechtingen verze-
kerd zij en mij gans vertrooste, dat
Mijn Heere Jezus Christus door Zijn
onuitsprekelijke benauwdheid, smar-
ten en helse kwelling, in welke Hij
Zijn ganse lijden, maar inzonderheid
aan het kruis gezonken was, mij van
de helse benauwdheid en pijn verlost
heeft. Tijdens het bestuderen van de
Bijbel en het college geven uit het

boek van de Psalmen, vertroostte het
Luther zeer om in Psalm 22 te lezen,
dat David geroepen had: "Mijn God,
mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?"
Luther dacht, dat hij de enige
was die zulke smarten en kwellingen
kende. Nu las hij, dat David die ook
gekend had. Veel meer echter werd
het hem later tot troost, toen hij
begreep, dat deze woorden ten diep-
ste in Jezus vervuld zijn. Dan mag de
bestreden gelovige niet alleen zien
dat er meer zijn, die dezelfde zielen-
strijd doorworsteld hebben, maar dat
Jezus als Borg de verlating Gods
gedragen heeft. Temidden van de
duisternis en bestrijding moet de
gelovige soms roepen: "Ik ben verge-
ten en alleen!" Maar ziende op Jezus
mag hij dan zeggen: "Ik ben zelfs in
mijn hoogste aanvechtingen niet
alleen". Hiervan mag de gelovige
verzekerd zijn en zich daar gans mee
vertroosten, dat Jezus in zijn plaats
van God verlaten is geweest, opdat
wij tot God genomen en nimmermeer
van Hem verlaten zullen worden.
Maar voor u, die zo rustig zonder
God voort kunt leven, is die troost
niet. U bekommert zich niet over het
feit, dat u God verlaten hebt en vraagt
niet: "Mijn ziel, doorziet gij uw lot,
hoe zult gij rechtvaardig verschijnen
voor God?" Indien gij u niet bekeert,
wacht u een eeuwige Godsverlating
in de hel! Het grijpe u aan, want er is
een Zaligmaker van God verlaten
geweest, Die nooit zonde gekend
noch gedaan heeft, opdat verlaters
van God tot God zouden genomen en
nimmermeer van Hem verlaten wor-
den.

Kortgene,

ds. C. Harinck

Hoofdmomenten van de Generale Synode 2004-2005

(12)

De voorstellen van de Commissie herdenking Vereniging 1907 kregen ter synode ieders instemming. Het is de bedoeling een tweetal herdenkingsbijeenkomsten te houden. Eén daarvan zal Deo Volente samenvallen met de bidstond voor de Generale Synode van 2007. De Handelingen van de synoden in de periode 1907-1957 zullen in boekvorm verschijnen. Zo'n bronnenpublicatie heeft geen grote oplaag en kan prijzig worden. De synode stemde in met de suggestie om de uitgave te realiseren met enige subsidie uit de synodekas. Daarnaast zal in goede samenwerking met de Jeugdbond een gedenkboek worden voorbereid, dat een kerkhistorische insteek heeft en ook jonge mensen aanspreekt. Het zal qua opzet vergelijkbaar zijn met de uitgave 'k Zal gedenken', die ter gelegenheid van 75 jaar Gereformeerde Gemeenten verscheen. Een van de afgevaardigde predikan-

ten wees op het gevaar van triomfalisme bij de komende herdenking. We zijn zo geneigd om ons zelf te verheffen. Laten we het eigene niet zó etaleren dat we boven een ander gaan staan. Onze gemeenten wortelen in de Reformatie en de Nadere Reformatie. Hij hoopte dat de herdenking zou staan in het teken van het Gebed des Heeren: 'Vergeef ons onze schulden, Heer'; wij schonden al te snood Uw eer'. De preses herinnerde de vergadering eraan dat bij het instellen van de commissie reeds op het gevaar van het triomfalisme was gewezen. Het goede dat de Heere gaf, mag worden genoemd.

Opening en orde van vergaderen

De zitting van de voortgezette synode op donderdag 27 januari werd geopend door de tweede preses, ds. P. Mulder. Hij ging daarbij met enkele woorden in op de betekenis van Lukas 7:8-35. In dit verband merkte hij al mediterend op dat woorden zaken moeten worden in ons leven. Bij een man als Johannes de Doper was dat door Gods genade het geval: 'Hij moet wassen, ik minder worden'. Die gestalte hebben ook wij zo nodig.

Na de opening volgden eerst de gebruikelijke voorstellen van het moderamen voor de opzet van de morgenvergadering. De synode besloot allereerst de rapporten te behandelen van de commissies die tijdens de zitting van 8 en 9 september 2004 waren ingesteld. Verder ging de synode akkoord met een splitsing van de stemmingen voor deputaten. In de koffiepauze werd er alleen gestemd voor primus-deputaten. De stemming voor secundus-deputaten werd verplaatst naar de laatste synodedag in maart. Deze splitsing gaf de deputaatschappen de mogelijkheid om kandidaten voor primus-deputaat die niet waren gekozen alsnog voor te dragen voor een benoeming tot secundus.

Aandacht voor het commissiewerk

Bij de bespreking van de rapporten van de commissies kwamen ondermeer de volgende onderwerpen aan de orde, die we kort aanduiden:

Een ontwerptekst van een regeling ten aanzien van 'Neveninkomsten afgezet- te predikanten'. Hierbij is in het algemeen de lijn gevolgd, die ook geldt voor emeritus-predikanten. In de vergadering bleken nog enkele wensen te leven. Dit leidde tot het besluit dat het moderamen op de vervolgzitting van 17 maart voor een bijgestelde tekst zal zorgen.

Een notitie van het Deputaatschap Kerkrecht over 'Beroepsmogelijkheden'. Daarin werden de wegen aangegeven die gemeenteleden kunnen gaan om hun bezwaren kenbaar te maken tegen beslissingen van een deputaatschap of door of namens de synode

ingestelde organen. Het stuk werd ongewijzigd aanvaard.

Het rapport 'De consulent', dat door het Deputaatschap Kerkrecht enigszins was herzien, werd door de synode overgenomen. Met name de paragraaf over de hulpconsulent was nieuw. Een van de afgevaardigden onderstreepte de verplichting van een kerkenraad om een consulent eerst om advies te vragen over het tweetal of drietal, dat ter verkiezing van een predikant aan de gemeente wordt voorgesteld.

De status van evangelisten

Er lag een uitgebreid rapport op tafel van de commissie die tot taak had zich te bezinnen op de ambtelijke status van evangelisten, zowel in het binnen- als in het buitenland. De commissie bestond uit vertegenwoordigers van de deputaatschappen Kerkrecht, Evangelisatie, Israël en Zending. In het rapport werd voorgesteld niet te spreken over de 'status' maar over de 'volmacht' van de evangelist. Het gaat om een volmacht, die van Godswege naar de orde van de kerk aan mensen wordt gegeven in het vervullen van een kerkelijke roeping of opdracht. Er is sprake van ambtelijke volmacht als een evangelist tot ambtsdrager werd bevestigd in een plaatselijke gemeente. Dat is het geval met de evangelisten in Nederland en België. Als een evangelist een kerkelijke volmacht heeft, wordt hij niet bevestigd tot ambtsdrager in een plaatselijke gemeente, maar door zijn kerkenraad en gemeente uitgezonden voor een taak in het buitenland, die verricht wordt onder de ambtelijke verantwoordelijkheid van het betreffende deputaatschap in het licht van artikel 39 van de D.K.O. Ds. W. Harinck, die in de commissie het zendingsdeputaatschap vertegenwoordigde, gaf een toelichting op de praktische gang van zaken bij het ontvangen van een kerkelijke volmacht. In de uitzendingdienst wordt geen formulier gelezen, maar wordt een viertal vragen gesteld. In één van de vragen wordt de naam van het zendingsterrein en de functie van de betrokkene genoemd.

Alleen wanneer er sprake is van een

ontwikkeling in het werk in het buitenland die duidelijk maakt dat men 'aan- toonbaar op weg is naar gemeentevorming', kan er bij wijze van uitzondering een evangelist met ambtelijke opdracht worden uitgezonden. Deze uitzondering werd in 1998 door de Generale Synode toegestaan voor het werk in Ecuador. In het rapport werd aan de synode voorgesteld, toe te staan dat in een dergelijke situatie de deputaatschappen Israël en Zending evangelisten zouden kunnen benoemen met een ambtelijke volmacht.

De bespreking werd afgerond met een korte gedachtewisseling over de approbatie (goedkeuring) die een evangelist met een kerkelijke volmacht nodig heeft. Een der afgevaardigden vroeg zich af: hoe te handelen als kerkenraad en deputaatschap van mening verschillen?. De voorzitter van de commissie, ds. P. Mulder, zei daarop dat een deputaatschap zich wel twaalf maal moet bedenken alvorens in te gaan tegen het advies van een kerkenraad. Het deputaatschap moet in een vroegtijdig stadium informatie inwinnen bij de kerkenraad over de betrokkene. De zaken liggen eenvoudig. Als de kerkenraad negatief adviseert, kan het deputaatschap niet tot benoeming overgaan. Vervolgens werd het advies van de commissie door de synode overgenomen. Dit betekende dat de door de Generale Synode in 1995 uitgezette beleidslijn gehandhaafd blijft met de daaraan toegevoegde uitzondering van 1998.

De relatie tussen kerk en school

De door de Generale Synode voor dit onderwerp ingestelde commissie kwam tot de conclusie dat het uit 1995 daterende rapport over de bezinning op de verhouding kerk en school weinig effect heeft gehad. Het niet opvolgen van de aanbevelingen in dat stuk is ontstaan door het ontbreken van een instantie die een zekere 'bewakingsfunctie' heeft in het kerkelijke leven. Verder was de commissie van oordeel dat de kerk een ondersteunende functie kan vervullen bij de ontwikkeling van methoden. Ook hier ontbreekt echter een instantie die de kerkenraden aanbevelingen kan geven. De commissie constateerde tenslotte dat er door de jaren heen sprake is van een grote mate van betrokkenheid van de kerkenraden bij het werk van de schoolbesturen. Het rapport eindigde in een aanbeveling om een commissie in te stellen die de relatie met het onderwijsveld

onderhoudt en de uitvoering van de synodestandpunten moet bevorderen en bewaken.

In de discussie die dit rapport losmaakte, vroegen ds. J. Schipper, lid van het bestuur van de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs en ds. M. Golverdingen (oud-voorzitter) zich af of de synode met een dergelijke commissie niet de 'scholebond' voor de voeten loopt. Tijdens de bespreking bleek de synode unaniem van mening dat goed overleg met de V.G.S. een eerste vereiste is en blijft. Een andere afgevaardigde beklemtoonde de noodzaak van een dergelijke commissie. Nu komt alleen 'Ede' via een rapport in de synode ter sprake. Over het onderwijs, dat zo nauw met onze gemeenten verbonden is, ontbreekt alle informatie. Dat is curieus! Vanuit de synode werd erop gewezen dat het een taak is van de kerk om toe te zien op het onderwijs. 'Veel kerkenraden hebben te weinig zicht op de voortgaande ontwikkelin-

gen in het onderwijs.' Enkele sprekers gaven als aanbeveling dat de commissie zich vooral moet richten op het stimuleren van het contact tussen de plaatselijke kerk en de school. Tegelijkertijd moet het contact met het voortgezet onderwijs op een verantwoorde manier aandacht krijgen. Te vaak ontbreekt belangstelling van de zijde van de kerkenraden voor deze vorm van onderwijs. Een afgevaardigde noemde deze toestand 'treurig'.

De synode besloot naar aanleiding van rapport en discussie een commissie onderwijs in te stellen, die met het oog op de synode van 1907 verkennend werk zal doen. Daarbij kreeg de commissie met name tot taak de drieslag gezin, kerk en school te bewaken en te verlevendigen en de betrokkenheid van kerkenraden bij het onderwijs te vergroten.

(wordt vervolgd)

Boskoop, ds. M. Golverdingen

Een schriftuurlijk christen

Daar zijn van die zinnen die blijven haken. Eén daarvan staat in het bekende boekje *Belijdenis doen en dan...?* De auteur, wijlen ds. A. Hoogerland, schrijft daarin: 'Zij die bij de verstandelijke kennis, de geloofskennis door Gods Geest mogen ontvangen, worden meestal de schriftuurlijkste christenen, die ook anderen kunnen onderwijzen' (blz. 34). Ds. Hoogerland benadrukt dat verstandelijke kennis niet zalig maakt. Maar in een tijd van allerlei dwalingen is het wel nodig gegrond te zijn in Gods Woord en de belijdenisgeschriften. Laten onze jonge mensen, zo vervolgt de predikant, bedenken dat de Heere door Zijn Geest werkt en daarbij ook gebruik maakt van de verstandelijke kennis der waarheden. In de wedergeboorte wordt toch ook het verstand geheiligd? Op grond van zijn ervaring in de gemeenten had ds. Hoogerland ook geleerd dat mensen van wie God het stenen hart wegneemt en een vleses hart schenkt, vaak klagen over onkunde in het Woord.

Niet in trek

De predikant, die door zijn eenvoudi-

ge, bewogen en bevindelijke prediking nog altijd een grote plaats binnen onze gemeenten heeft, schreef zijn boekje over belijdenis doen in 1976. Maar ook nu is het actueel. Dat blijkt uit de enquête onder leerlingen en docenten van het Wartburg-college waarover het *Reformatorisch Dagblad* onlangs berichtte. Slechts 18 procent van de leerlingen vindt de behandeling van de gereformeerde geloofsleer belangrijk. Van de docenten ligt dit percentage op veertig. Misschien is dit laatste getal wel het meest schokkend. Als slechts een minderheid van de docenten de belijdenisgeschriften belangrijk vindt, hoe kunnen ze dan met overtuiging aan onze jongeren het grote belang van de geloofsleer voorhouden?

Hoe zou het komen dat de gereformeerde leer niet meer zo in trek is? Er is al vaker antwoord op deze vraag gegeven. We leven nu eenmaal in een tijd, zo heet het, waarin het gevoel een grote plaats krijgt. De mens laat zichzelf gemakkelijker leiden door zijn gevoel dan door argumenten vanuit de Bijbel en de belij-

denis. Een voorbeeld. Twee jongeren die verkering hebben, blijken op zondag nogal eens in een andere kerk te zitten. 'We voelen ons daar beter thuis'. Na het lezen van enkele meditaties van de desbetreffende predikant en het beluisteren van een preek, rijpt de overtuiging dat de prediking in die gemeente op een algemene verzoening neerkomt. Het wordt niet uitdrukkelijk gezegd, maar in feite worden alle hoorders tot de ware gelovigen gerekend. Elke separatie ontbreekt. Elke verwijzing naar onze doodstaat ontbreekt. De zondeval wordt wel genoemd, maar dat wij dood liggen in zonden en misdaden en dat er daarom een Godswonder nodig is, klinkt niet door.

We bespreken deze grote zorg met het jonge stel. 'Nee dominee, zo ervaren wij dat niet'. Maar wat vind je ervan dat de dominee die jullie zo graag horen zo heel algemeen preekt dat de Heere Jezus 'voor ons' is gestorven? Leg dat eens naast onze Dordtse Leerregels, hoofdstuk II? Hebben jullie die al eens gelezen? Een merkbaar gevoel van verwarring is het gevolg. Het jonge stel heeft de Dordtse Leerregels nog nooit gelezen. 'Ze zijn zo moeilijk, dominee'. Maar hoe kun je dan beoordelen of de preken in die kerk schriftuurlijk zijn? 'Nou, ze zijn bijna hetzelfde als bij ons. We voelen ons er beter thuis. De mensen zijn ook vriendelijker. En blijer'. Het stel vertrekt. Het zit voortaan onder een bedrieglijke prediking, zonder dat ze het merken. Want de kennis van de geloofsleer was er niet eens. De toets van Gods Woord en de belijdenisgeschriften ontbrak. Dan wordt een nieuwe toets aangelegd. Die van het gevoel. Dat Gods Woord het hart arglistig noemt? Dat was ook onbekend. Waar staat dat dan?

Doorvragen

De enquête op het Wartburg-college heeft ons heel wat te zeggen. De vraag die de docenten voorgelegd kregen, kunnen we ook stellen aan onszelf, aan ouders, aan ambtsdragers. Blijkt uit onze opvoeding, uit ons huisbezoek, uit onze catechisatielessen dat Gods Woord en de belijdenis van onze vaders van het grootste belang zijn? Natuurlijk, we mogen we de Drie Formulieren van Enigheid nooit gelijkstellen aan Gods Woord. Dat hebben de opstellers ook

nooit gewild (zie NGB, art. 7).

Aan de andere kant mogen we wel *doorvragen* als mensen de belijdenisgeschriften liever laten liggen. Het klinkt zo aannemelijk als een baptist of iemand uit een vrije gemeente zegt: *Wij* hebben alleen Gods Woord, *jullie* hebben er menselijke belijdenisgeschriften bij. Hoe velen van ons voelen zich verlegen met deze opmerking? Nodig is dat allerm minst. Als we maar kunnen aantonen dat het vormen van belijdenisgeschriften een door en door schriftuurlijke zaak is. Was het niet de apostel Paulus die, wetend dat zijn sterven heel dichtbij kwam (2 Tim. 4:6), zijn geestelijke zoon Timotheüs opriep het goede pand van de gezonde leer vast te houden en zorgvuldig te bewaren (2 Tim. 1:14)? Schreef Paulus dit niet door de inspiratie van Gods Geest? Wie niet van belijdenisgeschriften wil weten, heeft de Bijbel zelf dus tegen.

In zijn eerdere brief aan Timotheüs geeft Paulus een uitnemend voorbeeld van Eén Die de goede belijdenis betuigd heeft, onder Pontius Pilatus. Dat was Christus (1 Tim. 6:13). Op grond daarvan dringt Paulus erop aan dat zijn geestelijke zoon 'dit gebod houdt, onbevlekt en onberispelijk tot op de verschijning van onze Heere Jezus Christus'. Als hij zijn hartelijke en indringende brief besluit, roept de apostel nog een keer op het pand te bewaren, temidden van alle verwarrende stemmen en tegenstellingen die klinken (1 Tim. 6:20). Hij voegt er een ernstige waarschuwing bij. Wie zich van dat pand laat meeslepen met de opinie van de tijd, wijkt, net als de dwaalleraars in die dagen, af van het geloof.

Brug

Opvallend was de stem van de directeur van de hervormd-gereformeerde jeugdbond (HGJB) in het *RD* van zaterdag 19 februari. Hij benadrukte het verband tussen leer en leven. Dat is mooi. Vervolgens stelde hij vast dat de hervormde jeugdbond *begint* bij het leven en vandaaruit teruggaat naar de leer. Tussen de regels door bleek dat dit eigenlijk niet zo goed lukt. In een omslachtige zinsnede gaf de directeur toe dat de brug van de praktijk naar de leer moeilijk te slaan is. Onderstreept dit niet temeer dat zo'n methode – beginnen bij de praktijk – niet goed is? Hoeveel prakti-

sche problemen waren er in de gemeenten aan welke Paulus zijn brieven schreef. Denk eens aan de havenstad Efeze met z'n toverboeken, duivelbezweerders, met de tempel van Diana waar het volk voor te hoop liep (Hand. 19). Zal Paulus, als hij een brief gaat schrijven, een soort ethisch handboek schrijven, toegepast op deze concrete gemeente met deze concrete problemen? Paulus wordt concreet, zeer zeker, maar hij begint zijn brief met... het leerstuk van de uitverkiezing (Ef. 1), hij gaat spreken over de wedergeboorte (Ef. 2) met haar vruchten om vervolgens in de tweede helft van de brief concreet in te gaan op het leven.

Helaas heeft het werk van de HGJB in de loop van de jaren een steeds modernere inslag gekregen, waardoor het heel moeilijk te onderscheiden is van de evangelische beweging. Is dit mede de vrucht van de volgorde van de leer – leer, waardoor de zuiverheid van de leer het aflegt tegen allerlei discussies over het leven? Die kant moeten we duidelijk niet op met onze jongeren. Laten we *altijd* beginnen bij Gods Woord, bij het gewicht van de eer van Gods Naam, bij de ernst van ons leven op reis naar de eeuwigheid. Dan komen allerlei praktische vragen in een heel ander licht te staan als waarin velen ze zien.

Verklaring

Het deed goed dat verschillende jongeren in het *RD* op de vraag of de belijdenisgeschriften moeilijk zijn zichzelf eerlijk de spiegel voorhielden. Een paar antwoorden: 'Ze zijn best moeilijk, maar als je er moeite voor doet kun je ze toch begrijpen', en: 'Het komt er meestal niet van om er de moeite voor te nemen. Dat is het probleem', en: 'Je moet er wel wat voor willen doen'.

Een andere jongen wees op de boeken die ter verklaring van de belijdenisgeschriften zijn verschenen. Op één daarvan willen we wijzen. Vorig jaar verscheen het vierde en laatste deel in de serie *Bronnen bij de belijdenis*. Aan de hand van de artikelen uit de Nederlandse Geloofsbelijdenis heeft de hervormde predikant dr. C.A. Tukker uit twintig eeuwen kerkgeschiedenis materiaal verzameld over de geloofsleer. Hij wil daarmee aanwijzen hoe de reformatorische belijdenis tot stand kwam en hoe de

ontwikkeling in de geloofsleer na de tijd van de Reformatie verliep. Dr. Tukker wil de serie zelf niet zien als een dogmatiek, maar als een citatenboek dat hand- en spandiensten kan verrichten voor de theologie. De wens van de samensteller is dat de 'kennis van God en de heilsgeschiedenis onder ons volk mag toenemen'. We laten het boek nu verder rusten. In een afzonderlijke recensie in dit blad willen we proberen Tukkers werk te evalueren.

Geen tijd

Nu gaan we nog één keer terug naar het reeds genoemde boekje van ds. Hoogerland. Waarom is er zo weinig fundering in de leer van Gods Woord, vraagt de predikant zich af. 'De lust ontbreekt, de tijd laat het niet toe en de wijsheid wordt gemist'. Waarom leest u zo weinig een goed boek? Het antwoord luidt vaak: geen tijd. Te druk. Eventueel heet het: te moeilijk. Maar als u nu echt eerlijk bent, waar ligt het dan aan? De lust ontbreekt? Geen zin? Grijpt u dit wel eens aan? Geen zin. Mijn leven getuigt. Wat? 'Wijk van ons, want aan de kennis Uwer wegen heb ik geen lust'. Dat is erg!

Hoe nodig is een Godswonder in ons leven, waardoor de belangen van de ziel, en bovenal de eer Gods, gaan wegen. Dan worden we een missend mens en voelen we onszelf zo ongelukkig, omdat we, om eigen schuld, buiten God liggen. Dan gaan we biddend zoeken en graven in Gods Woord om daar antwoord te vinden op onze zielennoed. Dan ga ik mezelf aanklagen om mijn blindheid en onkunde. Dan worden we zo jaloers op het geluk van Gods volk, dat een schat mag kennen die ik mis. Dan ga ik ook met jaloersheid de belijdenisgeschriften lezen, waarin de bevindelijke lessen van het zaligworden zo duidelijk verwoord staan. Dan is niet de taal van de oude belijdenissen het grootste probleem meer, maar de ongeloofstaal van mijn eigen hart. Dan ben ik blij dat Gods Woord is samengevat en uitgelegd in belijdenisgeschriften, als steunpunten in alle verwarring in leer en leven in onze tijd. Dan begeer ik onderwezen te worden in de vastheid van Gods Woord, omdat ik altijd maar weer uitglijd.

Middelburg, ds. J.M.D. de Heer

Iets regelen voor later...?

(1)
Het ging over: nu opschrijven wat u later nodig hebt! Misschien kunt u het dan niet meer vragen. Als we zelf geen keuzes kunnen maken, niet meer zelf kunnen beslissen en misschien zelfs niet in staat zijn om hulp te vragen (zie: *'De scholen zijn weer begonnen, en...'* in *De Saambinder* van 14 oktober 2004). Ik wil u in de volgende twee afleveringen een paar voorbeelden uit de praktijk laten zien, om vervolgens terug te keren naar de vragen met betrekking tot de zorg voor ons lichaam en voor onze ziel voor later, als de Heere ons een 'later' geeft.

Het is al een aantal jaren geleden dat ik op een morgen gebeld werd: 'Tante is overleden.' Tante was een alleenwonende vrouw, ze had geen kinderen en was nooit getrouwd geweest.

Een neef en een nicht waren de contactpersonen. De neef belde mij op. 'Hoe moet het nu verder?' Tante had niets achtergelaten waaruit bleek hoe zij begraven wilde worden, en ook enig zoeken leverde geen verdere informatie op. Hoe nu verder?

Een sterfgeval

Een ieder die wel eens een sterfgeval in de familie van nabij heeft meegemaakt, weet hoe kort na het sterven er allerlei vragen op ons af komen en hoeveel dingen er in korte tijd geregeld moeten worden. Gelukkig zijn de mensen van de begrafenisonderneming daar meestal wel heel behulpzaam bij, maar toch... De familie moet de beslissing nemen. Dat begint al met de vraag wie de begrafenis moet leiden. Dan komt de datum en tijd van de begrafenis. En niet te vergeten: de opstelling van de kaart. Zal er wanneer u sterft wel een rouwkaart worden verzonden met een zwarte rand en zorgvuldig verzorgd drukwerk? Zomaar een vraag. De rouwkaarten die ik de laatste jaren krijg, zijn niet altijd meer als rouwkaart te herkennen.

De begrafenis

In het voorval dat ik u schets, was er voor de neef en de nicht maar één mogelijkheid. Ze zouden de zaken regelen in de stijl waarin tante geleefd had, eenvoudig en sober, maar netjes ver-

zorgd. Gelukkig behoorden neef en nicht tot dezelfde kerkelijke gemeente als tante, dus er was geen onduidelijkheid over, wie tante moest begraven. De dominee kende tante wel. Ze leefde erg op zichzelf. Ze leefde ingetogen en ernstig. Ze had de waarheid lief. Verder sprak tante niet. Over haar moeder sprak ze met eerbied en jaloersheid. Dat was een godvrezende vrouw! Tante had moeder tot aan haar sterven verzorgd in haar woning.

Tante werd opgebaard in haar eigen huisje tot op de dag van de begrafenis. Alleen wat verre familieleden en enkele kennissen en een paar burens waren gekomen. Zo vond in kleine kring de begrafenis plaats. De meeste familieleden waren kennelijk van tantes principes weggegroeid. De dominee had tot tekst gekozen Prediker 7 vers 2: 'Het is beter te gaan in het klaaghuis, dan in het huis des maaltijds; want in hetzelfde is het einde aller mensen, en de levende legt het in zijn hart.' De kanttekening vermeldt bij dat laatste deel: '... te weten hetgeen hij daar voor ogen ziet, hebbende wel aangemerkt hoedanig het einde van het leven der mensen is, en hoe men zich tot het sterven bereiden moet.' Na de begrafenis ging ieder zijns weegs. Neef en nicht bleven samen achter. Hoe nu verder? Tante had niets op papier achter gelaten aangaande haar erfenis. Zo liepen neef en nicht nog eens door het huisje. Het stond er vol met antiek en in de hoek de oude Statenbijbel. Het kastje stond vol oude boeken, enkele nog in perkamenten banden. *'En niemand is verzekerd, wie eens al Die goed'ren naar zich nemen zal'* (Psalm 39).

Een roepstem!

Wat zijn we als betrokkenen bij een sterfgeval druk met het regelen van allerlei zaken! Er moeten nog zoveel afspraken gemaakt worden, onder andere met de begrafenisondernemer. En er moet voor kleding gezorgd worden, en... en... Zijn we eigenlijk niet erg veel bezig met uiterlijke dingen? Soms willen we het zover regelen, dat we ook de ambtsdragers nog allerlei dingen vóór willen zeggen. En die roepstem dan?

Zou het misschien goed zijn een aantal zaken niet aan de wens van anderen over te laten, maar zelf kenbaar te maken door ze met een vertrouwenspersoon te bespreken en op te schrijven? Aan het einde van deze schets doe ik een poging een paar vragen neer te leggen.

Toch iets regelen voor later?

Was het niet beter geweest als tante wél met neef en nicht over de toekomst en over haar naderend levenseinde had gesproken? Dan was bekend geweest hoe tante begraven had willen worden en door wie. Was het niet beter geweest als tante wel had opgeschreven aan wie ze haar spulletjes wilde schenken? Verre familieleden, die nooit meer bij tante kwamen, zouden dan geen ruzie om haar eigendommen hebben gemaakt. De Statenbijbel zou dan niet als een antiek stuk ergens zijn terechtgekomen. Als tante het geweten had, had ze mogelijk van haar gespaarde geld ook nog wat aan de kerk of de zending of de school kunnen nalaten. Het grootste deel van haar bezit moest nu aan successierechten (belasting) worden afgedragen.

Het gesprek... Luisteren!

Het is niet moeilijk om zo enkele vragen op te schrijven. Veel moeilijker is het om een gesprek te beginnen over het bovenstaande. Hoe? Met wie? Laten we in de eerste plaats proberen te *luisteren*. Luisteren in de familiekring en luisteren in de gemeente. Misschien heeft vader of moeder al wel eens iets gezegd waaruit op te maken is dat ze graag eens met u willen praten over deze dingen. Is er de ruimte voor? Hebben we er aandacht voor? Of weten we eigenlijk niet wat we er mee aan moeten? Natuurlijk kunnen we ons er gemakkelijk van af maken door te zeggen: 'Daar heb ik geen verstand van! Dat is iets voor de notaris!' Is dat dan niet waar? Ja en nee! Natuurlijk is de notaris de deskundige als het gaat over wilsbeschikking en testament, maar er is meer nodig dan deskundigheid. In de eerste plaats is een luisterend oor nodig.

Ik wil bijzonder nog aandacht vragen voor alleenstaanden en vooral voor oudere alleenstaanden. Misschien hebben zij niemand! Laten we op z'n minst luisteren. Een volgende keer hoop ik u, weer aan de hand van een praktijkvoorbeeld, te schetsen hoe belangrijk het kan zijn zaken aangaande sterven en daarna dingen 'afgesproken' te hebben.

Leerdam,

H. J. van Schothorst

Ziekten in de Bijbel

De bloedvloeiende vrouw

En een vrouw, die twaalf jaren lang de vloed des bloeds gehad had, welke al haar leefstocht aan medicijnmeesters ten koste gelegd had, en van niemand had kunnen genezen worden, van achteren tot Hem komende, raakte de zoom Zijns kleeds aan; en terstond stelpde de vloed haars bloeds

Lukas 8:43-44.

Als geen dokter kan helpen. Dat is wat! De bloedvloeiende vrouw is daar achter gekomen. Overal heeft ze hulp gezocht. Met haar ziekte is ze van de ene dokter naar de andere gegaan. Nu is het twaalf jaar verder. En niets verbeterd! Integendeel, al haar geld is er aan opgegaan. Haar portemonnee is leeg. Ze ervaart haar kwaal als een voortdurende geseling. Het bloedverlies heeft haar lichamelijk verzwakt. Al jaren is ze onvruchtbaar. Bovendien is ze, naar de joodse reinigingswetten, voortdurend onrein. En wat ze aanraakt, wordt ook onrein. Contact met andere mensen moet ze daarom mijden. Waar de gemeente samenkomt, mag ze niet komen. Ze is een buitenstaander en leidt een geïsoleerd en eenzaam bestaan. Al twaalf lange jaren.

We vinden de geschiedenis van de bloedvloeiende vrouw beschreven in Mattheüs 9, Markus 5 en Lukas 8. Opmerkelijk is het verschil tussen Markus en Lukas in de beschrijving over de medicijnmeesters. Markus vertelt dat de gezondheidstoestand van de vrouw door de behandelingen van de dokters alleen maar verder achteruit ging. Lukas zegt eenvoudig dat de vrouw door niemand kon genezen worden. Hij laat het scherpe puntje weg. Zou zijn beroep als arts hiermee te maken hebben?

Bloedvloeien

De Bijbel schrijft op verschillende plaatsen over het symptoom van bloedvloeien bij een vrouw. Zo spreekt Leviticus 15:19 over 'haar vloed van bloed' en Leviticus 20:18 over 'de fontein haars bloeds'. Daar doelde ook Rachel op toen ze zei: 'Het gaat mij naar der vrouwen wijze' (Gen.31:35). Tegenwoordig spreken we over onge-

steldheid of menstruatie. Deze maandelijke gynaecologische bloeding duurt normaliter niet langer dan een week. In het Oude Testament heeft de Heere daarom zeven dagen van afzondering voorgeschreven (Lev.15:19). Maar soms duurt de menstruatie langer. Opvallend is dat we ook dit vermeld vinden in het boek Leviticus: *'Wanneer ook een vrouw vele dagen buiten de tijd harer afzondering, van de vloed haars bloeds vloeien zal, of wanneer zij vloeien zal boven haar afzondering, zij zal al de dagen van de vloed harer onreinheid als in de dagen harer afzondering onrein zijn'* (15:25). Het is alsof we hier zomaar de kwaal van de bloedvloeiende vrouw uit het Nieuwe Testament lezen! Een aandoening die haar *onrein voor God* maakt.

Mogelijke oorzaken

Het overmatig bloedverlies is een symptoom dat op diverse wijzen kan voorkomen. De menstruatie kan langer duren dan zeven dagen (=menorrhagie). Een vrouw kan ook veel bloed verliezen terwijl de duur normaal is (=hypermenorrhoe). De menstruaties kunnen elkaar binnen drie weken opvolgen (=polymenorrhoe). Of het bloedverlies komt onregelmatig voor (=metrorrhagie).

Er zijn verschillende oorzaken mogelijk. Allereerst moeten we denken aan *hormonale stoornissen*. Bij te weinig oestrogeen of progesteron stoot het baarmoederslijmvlies af. Verder komen *anatomische afwijkingen* van de baarmoeder voor, bijvoorbeeld door een vleesboom, een poliep of een tumor. Ook kunnen *stollingsstoornissen* de oorzaak zijn van langdurige of hevige menstruaties. Bij jongere vrouwen moeten we onder andere denken aan de ziekte van Von Willebrand.

Tegenwoordig bestaat bij hormonale stoornissen de therapie uit het slikken van 'de pil' (let wel: de indicatie is in dit geval anders dan het tegengaan van een zwangerschap). Anatomische afwijkingen kunnen reden zijn voor een operatie. En bij stollingsstoornissen kan overmatig bloedverlies verminderd worden door gebruik van specifieke medicijnen.

We mogen aannemen dat er bij de bloedvloeiende vrouw uit de Bijbel sprake was van langdurig bloedverlies. We lezen immers dat zij al twaalf jaren de vloed des bloeds had. Dit zal zeker geleid hebben tot een diepe bloedarmoede. Wat zal ze, afgezien van de ceremoniële onreinheid, ook een lijden naar het lichaam hebben gehad! We mogen hierbij denken aan klachten die het gevolg zijn van bloedarmoede, zoals extreme vermoeidheid, duizeligheid, kortademigheid en pijn op de borst. Als we de oorzaken van het bloedvloeien bezien, kunnen we wel begrijpen dat de artsen haar niet konden helpen. Bloedonderzoek was toentertijd nog niet mogelijk. Baarmoederoperaties en hormoontherapie kende men evenmin. Waarom haar lijden door de artsen verzwaaard werd, is niet duidelijk. Onbekend is welke behandelingen zij moest ondergaan.

Temidden van de schare

De bloedvloeiende vrouw weet het: alle wegen zijn doodgelopen. Ze zal sterven aan haar ziekte. Alles is verloren. Dan hóórt ze van Jezus. Bij Hem is verlossing van alle kwalen. Ze kan zich niet langer bedwingen. Zomaar, tegen de wetsvoorschriften in, begeeft ze zich temidden van de grote menigte die Jezus omstuwt. In het enorme gedrang komt ze met tal van anderen in aanraking. Dit is toch verboden vanwege haar onreinheid? Waarom doet ze het toch? De wetenschap dat zij onherstelbaar ziek is, dat de dood haar bedreigt en dat Jezus de Enige is Die haar redden kan, geeft haar heldenmoed. Ze zegt in zichzelf: 'Indien ik maar Zijn klederen mag aanraken, ik zal gezond worden'. Dwars door de woelende schare dringt ze door naar Jezus. In hopeloze nood zoekt ze de toevlucht tot Hem.

De aard van haar ziekte maakt de vrouw verlegen en beschroomd om openlijk tot Christus te spreken. Daarom nadert ze Jezus ongemerkt van achteren. Ze bukt zich en raakt de zoom, één van de vier blauw gevlochten koortjes, onderaan Zijn kleed aan (zie Num. 15:38, Deut.22:12). En wat twaalf jaar lang onmogelijk was gebleken, gebeurt nu...

Dubbel genezen

Terstond wordt zij genezen! Zonder één woord. Ze voelt het aan haar lichaam: het bloedverlies stopt. Stil wil ze weer wegslopen. Maar dan gaat Jezus spreken: 'Wie heeft Mijn klederen aangeraakt?' De vrouw ziet dat ze niet verborgen is gebleven. Bevreesd komt ze

naar voren. Ze heeft iets gedaan wat niet mag. Zij, de onreine, heeft de Heilige Israëls aangeraakt. Ze heeft Zijn toorn opgewekt. Bevend valt de vrouw voor de Heere Jezus neer en vertelt Hem alles. Ten aanhoren van de mensen die om haar heen staan, klinkt als een doorleefde belijdenis haar hele ziektegeschiedenis: onvruchtbaar, onrein, buiten hoop, het horen van Jezus, het komen tot Jezus, het aanraken van de zoom van Zijn kleed en de ogenblikkelijke genezing. Wat valt het wonderlijk mee voor de bevende vrouw! Want in nederbuigende liefde spreekt de Heere Jezus: 'Dochter, uw geloof heeft u behouden;

ga heen in vrede en zijt genezen van deze uw kwaal.'

De vrouw is dubbel genezen. Gereinigd naar lichaam én ziel. Jezus heeft haar krankheden op Zich genomen en haar ziekten gedragen. Voor de bloedvloeiende vrouw werd vervuld wat we lezen in Zacharia 13:1: *Te dien dage zal er een fontein geopend zijn voor het huis Davids en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinheid.* Leest u de kanttekening maar. Treffend, niet waar?

Capelle aan den IJssel, H.J. Agteresch

Gods Woord over de ergernissen

(3)
Maar zo wie één van deze kleinen, die in Mij geloven, ergert..., Mattheüs 18:6a, Lukas.17:1b

Het is niet hetzelfde *wie* ergernis geeft. En ook is het niet eender *aan wie* er ergernis gegeven wordt. Ergert niemand, en zeker niet degenen die in Christus geloven én met ootmoed zijn bekleed. Eenmaal kwamen de discipelen tot Jezus, en vroegen Hem (Matth. 18:1): "Wie is toch de meeste in het Koninkrijk der hemelen?" Deze vraag scheen een godvruchtige vraag te zijn. Het ging immers over het Koninkrijk der hemelen! Maar de werkelijkheid was dat de discipelen *getwist* hadden wie van hen in dat Koninkrijk de meeste zou zijn (Luk. 9:46; Mark. 9:33,34). Ze waren er niet uitgekomen. Waarom niet? Omdat elk dacht wel in aanmerking te kunnen komen voor die hoge plaats en omdat de één voor de ander niet wilde wijken. Tot wiens eer zou Koning Jezus een welbehagen hebben? Elk dacht bij zichzelf: Ik zou het wel eens kunnen wezen.

Groot is hun onkunde. Want zij dachten aan het Koninkrijk der *hemelen* als aan een aards koninkrijk, dat komen zou met uiterlijk gelaat, met grote uitwendige heerlijkheid. Groot is ook hun botheid. Want herhaaldelijk had Jezus aan hen onderwijs gegeven over Zijn lijden en dood. En over Zijn opstanding! O, Jezus' reine ziel is vervuld van de noodzakelijkheid van Zijn bloedstorting tot vrijkoping van al de Zijnen. Maar Zijn discipelen, na al het

onderwijs, twisten over die gruwel-vraag, wie van hen de meeste zou zijn in Zijn koninkrijk! De satan stond op tegen God – hij wilde de meeste zijn. Adam at van de verboden vrucht – hij wilde als God wezen. En elk van de discipelen wilde vooraan staan. Aan hen was het beste onderwijs gegeven, maar ze stelden eigenlijk de slechtste vraag die er is. Ja, een helse vraag – en dat op de hemelse school! Elk hopen dat de Heere tegen hem zou zeggen: 'Dat bent u! U zult de meeste zijn!' Ach, wat een ellendige hoogmoed toch! Dezelfde hoogmoed die woelt op alle terreinen van het leven. En daarom is er zoveel twist, nijdigheid en allerlei boze vrucht. Zelfs op heilig gebied. O, wat moest de mens toch bang zijn van zichzelf. Ach, de discipelen zullen dat ook wel toegestemd hebben, niet waar? Maar ja...

De vraag die de discipelen stelden, was een bittere druppel in Jezus' lijdensbeker. Bitterder dan al de vragen die Zijn vijanden aan Hem hadden gesteld. Bedroefd zal Hij hen aan gekeken hebben, terwijl zij vol verwachting naar Hem keken! Jezus' antwoord zou voor hen beslissend zijn. Ja, dát wel. Jezus' woord was voor hen het einde van alle tegenspraak. En anders, ach, dan had de één aan de ander zijn hoge plaats nooit willen afstaan – aan hun twist zou geen einde gekomen zijn.

Het antwoord dat de Heere geeft is zachtmoedig. Maar ook tegelijk uiterst scherp. Wat doet Hij? Hij roept een kleine jongen van ongeveer vier jaar

tot Zich. Wat zal de Heere dat vriendelijk hebben gedaan, nietwaar? Dat jongske komt dadelijk. Het was niet bang van Jezus. Gewillig laat het zich door Hem in het midden van de discipelen stellen. Het is wel bedeesd en verlegen, maar tegelijk onbevangen. Want Jezus heeft Zijn armen om hem heengeslagen (Mark. 9:36). Ontroerend, vindt u niet? De discipelen, met hun hoofden gebogen naar beneden, kijken verwonderd naar dat kindeke, omvangen door hun Meester. Ze hebben al veel gezien: wonderen van genezing, Jezus wandelend op de golven, en vele andere zaken. Maar dit? Wat bedoelt de Heere? Is dit een antwoord op hun vraag? Zou Jezus wel gehoord hebben wat zij vroegen? Ja, dat heeft Hij wel gehoord, en Hij geeft hen nu zichtbaar onderwijs.

Dit kind tussen al die grote mannen, is de minste van allen. Het neemt die lage plaats gewillig in. Het dént zelfs niet over een hogere plaats. Laat staan aan de hoogste plaats. Maar het heeft ondertussen wel de beste plaats. Het is het dichtst bij Jezus, door Hem omarmd. Wat Jezus wil, is goed. Dit kind is bij Hem, gelijk een gespeend kind bij zijn moeder – in onbepert vertrouwen zich overgevend. Wie is nu de meeste? Is het niet deze minste van allen?

Dan maakt de Heere deze zichtbare prediking hoorbaar, door te zeggen dat zij het Koninkrijk der hemelen geenszins zullen ingaan, indien zij zich niet veranderen en worden gelijk de kindkens (Matth. 18:3). Ze moesten zich dus bekeren. En dat niet een beetje, maar volkomen: van de meeste in eigen oog, wórdten de minste van allen in eigen oog. *Wórdten* het tegendeel van wat ze dachten te zijn. Bij elke discipel moest de hoogmoed de dood in. Elk moest zich vernederen, gelijk dit kindeke zich vernederde. En anders zal hij de mééste niet zijn. Ook zal hij de múnste niet zijn. Wat dan? Hij zal zelfs het Koninkrijk der hemelen niet eens ingaan – geenszins (Matth. 18:3,4).

Nee, de Heere leert hier vanzelf geen afval der heiligen. Maar wel dat niemand zonder heiligmaking God zal zien. Op zo'n antwoord hadden de discipelen niet gerekend. Zoals al Gods kinderen antwoorden ontvangen, waar ze niet op rekenen. Tot hun diepe beschaming, maar ook tot hun onuitsprekelijke vertroosting! En vraagt u hoe dat dan moet: zichzelf vernederen? Zegt u: eerder kan ik bergen verzetten, dan mijzelf vernederen? O, zie

dan toch óók op dat kindeke in Jezus' armen. En hoort wat de Heere zegt: En zo wie één van deze kleinen, die in Mij geloven.... (Matth. 18:6)! Hoort u? Van zulken was dit kind een beeld: kleinen, die in Hem geloven. In Hem, Die de minste geworden is van allen. Die Zichzelf vernederd heeft, gehoorzaam geworden zijnde tot de dood, ja de dood des kruises (Filipp.2:8). En nu – Hij is de meeste van allen. Die kroon zal Hij ook dragen. Die plaats wil Hij hebben in het hart van Zijn volk.

O, dat geloof in oefening – geloven in Hem! Wat een wonder is dat! En hoe dierbaar is Hij dan voor de ziel! Wat wordt dan de walg aan zichzelf groot, óók en juist vanwege die vuile hoogmoed. Hoe vernederd de ziel dan zichzelf! Wat neemt hij graag die plaats in, waar hij de minste is. Dan zegt Abraham dat hij stof en as is. Dan zegt David tegen Michal (2 Sam. 6:22): “Ook zal ik mij nog geringer houden dan alzo, en zal nederig zijn in mijn ogen, en met de dienstmaagden, waarvan gij gezegd hebt, met dezelve zal ik verheerlijkt worden.” Dan staat de tollenaar achter in de tempel, met zijn dorstend geloof. De kleinen, die in Mij geloven – ook die kreupele ziel, die in zijn waarneming nooit het Koninkrijk der hemelen in zal gaan. Die het vergaat als Hanna, die van jaar tot jaar opging naar de tabernakel, maar de wens van haar ziel niet verkreeg. O, wat zal dat mee gaan vallen! Het antwoord van de Heere was ontzettend scherp. Maar: het was enkel genade.

*Geen meerder goed, Heer,
Gij mij geven meugt,
Dan dat Gij mij vernedert
en maakt kleine.*

Maar het ging erover dat het niet eender is wie er geërgerd wordt. Niemand ergere zijn naaste – niemand werpe hem een steen des aanstoots voor de voeten. En zéker ergere niemand één van deze kleinen, die in Jezus geloven. Want: hij is de *méeste* in het Koninkrijk der hemelen! Wie lopen het meest gevaar die kleinen te ergeren? Dat zijn de hoogmoedigen, die zo groot zijn in eigen oog - die de meeste willen zijn, en dénken te zijn. Zij ontvangen die kleinen niet in Jezus' Naam, maar *verachten* hen (Matth. 18:5,10). Zij tellen bij hen niet mee, terwijl Jezus ze per stuk telt. Een hoogmoedig mens is een gevaarlijk mens. Voor die kleinen én voor zichzelf. Een berin die ziet dat haar jongen

worden belaagd, is dodelijk voor de belager. Maar Jezus is een Rots die de hoogmoedigen die Zijn kleinen ergeren, verplettert. Want (Matth. 18:6): “...zo wie één van deze kleinen, die in Mij geloven, ergert, het ware hem nutter, dat een molensteen aan zijn hals gehangen en dat hij verzonken ware in de diepte der zee.”

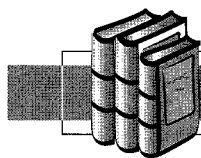
Deze woorden zijn van een ontzettende grimmigheid. Denk eens in: een molensteen gehangen aan iemands hals. En dan niet zo'n kleine molensteen van een handmolen, waarmee de vrouwen koren maalden, maar (zoals het grondwoord aangeeft) een molensteen, die door een ezeltot draaien werd gebracht. Zo'n steen is groot en massief – loodzwaar. Het ware die mens nutter met zo'n steen om de nek, geworpen te worden in een zee waarvan de oevers niet gezien worden en de bodem niet kan worden gespeeld. Daarin geslingerd met geweld, met het

hoofd naar beneden, om in die diepte door het gewicht van de molensteen pijlsnel weg te zinken en onherroepelijk te verdrinken. Dát ware een mens *nutter*, dan één van de kleinen die in Jezus geloven, te ergeren. Beter af met een molensteen aan de hals verstikken en omkomen in diepe wateren, dan gestraft te worden door Jezus, Die één van Zijn kleinen geërgerd ziet. Wee die mens! Want is dít beter voor hem, hoe vreselijk zal dan zijn straf wel niet zijn. Ontzaglijk zijn deze woorden van Christus. Dezelfde, Die zo vriendelijk vermoeiden en belasten nodigt. Die zal Hij geenszins uitwerpen – die kleinen. Maar die hen ergert, zal Hij wegwerpen in vreselijke toorn. O, hoe lief heeft Hij de kleinen, die in Hem geloven, stellend dit ontzaglijk woord als een vurige muur rondom hen.

(wordt vervolgd)

Barneveld,

ds. C. Hogchem

Boekennieuws

Dr. C.A. Tukker, Bronnen bij de belijdenis (4 delen); Uitg. De Banier, Utrecht, 2000 t/m 2004; 483, 544, 625 en 238 blz.; €27,-, €27,-, €29,75 en €24,75.

Van de hand van de hervormde emeritus-predikant dr. C.A. Tukker is opnieuw een vierdelig werk verschenen. Eerder verzorgde hij een vierdelige uitgave van de kanttekeningen van het Oude en Nieuwe Testament. Vorig jaar rondde hij het project af dat de titel meekreeg *Bronnen bij de belijdenis*. Aan de hand van de artikelen uit de Nederlandse Geloofsbelijdenis heeft dr. C.A. Tukker uit twintig eeuwen kerkgeschiedenis veel materiaal verzameld over de geloofsleer. Tal van onderwerpen komen aan de orde, ook die waarover de Geloofsbelijdenis zich weinig uitspreekt, zoals de ethiek en de plaats van Israël. We kunnen de inzet van dr. Tukker bewonderen die diep in twintig eeuwen kerk en theologie is gedoken om uit al die eeuwen waardevol gedachtegoed op te diepen. Wat is er in de loop van de tijd veel nagedacht over de waarheden van Gods Woord!

Pakken we het register van de serie erbij, dan valt de bijna onafzienbare rij namen op die in de vier delen aan de orde komen. Augustinus, Calvijn, Luther en Zwingli springen er uit; zij worden verreweg het meeste geciteerd. Maar ook de Middeleeuwse rooms-katholieke theoloog Thomas van Aquino krijgt een ruime plaats in het geheel toebedeeld. Daarnaast komen we in het register vele tientallen namen

tegen die voor de meeste kerkgangers nauwelijks of in het geheel niet bekend zijn. Het gevoel kan ons bekruipen of Tukker niet té breedspakig is geweest. Zullen de lezers door de bomen het bos nog zien?

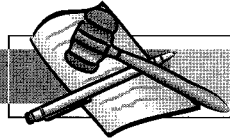
Tukkers werk is een echt studieboek, wat hem betreft vooral gericht op de behoeften en vragen van de reformatorische gezindte in Nederland. Juist in het licht van deze doelgroep valt het op dat er een flink accent op de Middeleeuwen ligt. Dat deze periode Tukkers grote belangstelling heeft – hij schreef ooit een boek over Thomas van Aquino – is bekend, maar of deze belangstelling door velen in de reformatorische kerken wordt gedeeld? Mooi is dat Tukker aan het eind van de verschillende hoofdstukken vaak de afdeling ‘een gereformeerd antwoord’ opneemt. Doorgaans voeren H. Bavinck en A. Kuyper de boventoon. Dat is te begrijpen, maar we mogen het toch wel mager noemen dat de persoon van ds. G.H. Kersten in de vier dikke delen slechts één keer, en dan nog in het voorbijgaan, wordt genoemd.

De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de opzet van de serie erg moeilijk te doorgronden is. Tukker maakt voortdurend keuzes om bepaalde theologen en bepaalde boeken wel en andere niet aan de orde te stellen. Hoe heeft hij gewogen? Dat blijft in de mist hangen. Waarom bijvoorbeeld lezen we zo heel weinig over de verwachting voor het Joodse volk onder de Puriteinen? Comrie krijgt de ene keer een plaats onder de latere orthodoxie, terwijl hij in een ander deel

onder het kopje Verlichting gezet wordt. Tukker citeert veel, maar ondertussen vat hij ook samen, hij trekt conclusies, spreekt waarderingen uit, maakt tussendoor vele uitstapjes in de literatuur. Dat alles in lange lappen tekst. De lezer krijgt gemakkelijk een onzeker gevoel. Lees ik de geschiedenis van het christelijk geloof door de bril van dr. Tukker of helpen de vier delen mij om

zelfstandig onderzoek te doen? Of de serie aan die laatste behoefte tegemoet komt, blijft eerlijk gezegd de vraag. Dat is best jammer, want dr. Tukker heeft zich bijzonder veel inspanningen getroost om de bronnen van de belijdenis aan te boren. Dat mogen we waarderen in deze serie.

Middelburg, ds. J.M.D. de Heer

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

te Beekbergen en te Ridderkerk:
ds. G.J.N. Moens te Goes;
te Borssele:
ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;
te Goudswaard:
ds. J. Schipper te 's-Gravenpolder;
te Melissant: ds. A. Vermeij te Elspeet;
te Puttershoek: ds. L. Blok te Ermelo;
te Sint Annaland:
ds. B. van der Heiden te Alblasterdam.

Bedankt:

voor Bodegraven en Kapelle-Biezeling:
ds. G. Clements te Gouda;
voor Groningen: ds. G.J.N. Moens te Goes;
voor Nieuwdorp en Zwolle:
ds. A. Vermeij te Elspeet);
voor Tricht-Geldermalsen:
ds. W. Visscher te Amersfoort.

DOVENDIENST ZWIJDRECHT

Op D.V. 12 maart a.s. hoopt student J. van

Belzen voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Zwijndrecht, Burg. Jansenlaan 37. Deze dienst begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

AANGEPASTE KERKDIENTST WERKENDAM

Op D.V. zaterdag 19 maart a.s. zal in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Werkendam, Sigmondstraat 47, een aangepaste kerkdienst voor mensen met een verstandelijke handicap worden gehouden. In deze dienst, die om 15.00 uur begint, hoopt voor te gaan ds. P. Melis. Hij wenst te spreken over "Het offer van Izak", n.a.v. Genesis 22 : 1-18. Iedereen is van harte welkom.

MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK Pag. 40, PREDIKANTEN.

Het juiste adres van ds. E. Hakvoort is: Jan van Nassastraat 19, 8281 ZC Genemuiden.

Rotterdam de jaarlijkse ouderbijeenkomsten gehouden van de contactgroep SBO/PRO. Het thema: Is er toekomst voor mijn kind? wordt na een korte inleiding in drie workshops verder uitgewerkt: onderwijs, werken en wonen.

Eveneens D.V. 2 april a.s. komen betrokkenen bij u de contactgroep syndroom van Turner bij elkaar. In Moerkapelle hopen ze samen met mw. H. de Groot, maatschappelijk werker bij de stichting De Vluchtheuvel, na te denken over: Acceptatie en zelfbeeld.

D.V. zaterdagmiddag 2 april a.s. (vanaf 14.30 uur) wordt de voorjaarsbijeenkomst gehouden van de contactgroep lichamelijk gehandicapten Zuidwest-Nederland. Ds. J.M.D. de Heer hoopt een meditatie te houden.

D.V. zaterdag 9 april a.s. houdt de contactgroep lichamelijk gehandicapten Centraal-Nederland een bijeenkomst in Werkendam. Ds. M. Karens houdt een meditatie.

D.V. zaterdag 23 april a.s. wordt in Houten een bijeenkomst georganiseerd voor ouders van kinderen met een Down Syndroom. Er is veel ruimte voor onderling contact.

Voor meer informatie over de verschillende bijeenkomsten en opgave kunt u bellen naar het landelijk bureau van Helpende Handen: tel. 0348-489970. E-mailen kan ook: info@helpendehanden.nl.

ZANGAVONDEN

Lisse

Op D.V. dinsdag 15 maart a.s. wordt er in de Salemkerk van de Geref. Gemeente te Lisse, Tulpenstraat 25, een paasangavond gehouden. Hieraan wordt medewerking verleend door het meisjes- en jeugdchoor "De jonge Lofstem" en het gemengd koor "De Lofstem" uit Lisse. Tevens zal het Bodengraafse dubbelkwartet "Concentus Laudis" enkele nummers ten gehore brengen. Ds. C. Neele zal deze avond om 19.30 uur openen. Er zal een collecte worden gehouden t.b.v. het Deputaatschap Bijzondere Noden.

Wageningen

D.V. zaterdag 19 maart a.s. belegt de Petrus Datheenstichting een zangavond in de Immanuelkerk van de Geref. Gemeente te Wageningen, Van Uvenweg 13. Er zullen psalmen uit de eeuwenoude bundel van Petrus Datheen (1566) worden gezongen. Medewerking wordt verleend door het gemengd koor "Harpe Davids". Een ouderling van de gemeente zal een meditatie houden. Er wordt gecollecteerd voor het werk van de Petrus Datheenstichting (o.a. het project "Uitgave Frans Psalmboek"). Aanvang: 19.30 uur.

ZENDINGSVOND DEN HAAG

De zendingscommissie van Den Haag hoopt op D.V. 18 maart a.s. een zendingsavond te beleggen in de kerk van de Geref. Gemeente te 's Gravenhage, Oude Boomgaardstraat 43. Dhr. Janse zal dan

Berichten

DISTRICTSBIJEENKOMST LEIDINGGEVENDEN -16 ZUID

"Betrokken of vertrokken?" Jongeren maken vaak op tienerleeftijd (onbewust) de keuze om wel of niet bij de kerk te blijven. Welke taak ligt hier voor een leidinggevende van de jeugdvereniging? Op D.V. dinsdag 15 maart a.s. wil dhr. J.H. Mauritz met ons over dit thema spreken in één van de zalen van de Sionkerk, Louise de Coligny-laan 177 te Goes. Aanvang: 19.30 uur.

HELPEDE HANDEN

• Ledenvergadering afd.

Walcheren/Zeeuws-Vlaanderen

Deze afdeling hoopt op woensdag 16 maart a.s. haar jaarlijkse ledenvergadering te houden in een van de zalen van de kerk van de Geref. Gemeente te Aagtekerke, Prelaatweg 17. Aanvang: 19.30 uur. Agendapunten zijn: vaststelling notulen, jaarverslag van secretaris resp. pen-

ningmeester en begroting 2005. Deze stukken zullen niet ter vergadering worden voorgelezen. Ze zijn vooraf op te vragen bij de secretaris. Ook vindt er bestuursverkiezing plaats. Aftredend en herkiesbaar is mw. Heijt-Maljaars, aftredend en niet herkiesbaar is P.D. Pieterse. Kandidaat voor deze vacature is dhr. Van Langevelde te Axel, die contactdiaken is voor de gehandicaptenzorg voor de gemeente Terneuzen. Tot het begin van de vergadering kunnen namen van tegenkandidaten, vergezeld van een bereidverklaring, bij het bestuur worden ingediend.

Mw. I. de Visser, werkzaam bij het GVT "De Beukelaar" te 's-Gravenpolder, zal een inleiding houden over: "Wat doet 'De Beukelaar'" voor onze mensen met een handicap".

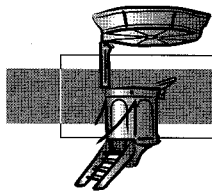
• Contactgroepen

D.V. zaterdag 12 maart a.s. en zaterdag 2 april a.s. worden resp. in Nunspeet en

met woord en beeld iets vertellen/laten zien over zijn werk dat hij als M.A.F. piloot doen mag in Papua, speciaal in het gebied

waar onze zending van de Geref. Gemeente werkzaam is. Aanvang: 19.30 uur.

Zendingscommissie Den Haag

Predikbeurten

ZONDAG 13 MAART 2005

Aalst 14.30 uur ds. Melis; Alblasserdam 9.30 leesdienst en 15.30 uur ds. De Jongste; Alphen aan den Rijn 19.00 uur ds. Golverdingen; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Amsterdam-Noord 18.30 uur ds. Neele; Apeldoorn 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barendrecht (in CGK; Voordijk 252) 13.30 en 19.00 uur ds. Terlouw; Barneveld 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Beekbergen 19.00 uur ds. Meeuse; Berkenwoude 10.00 uur ds. Terlouw en 14.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 16.30 uur ds. Paul; Deventer 19.00 uur ds. Kleppe; Doetinchem 9.30 uur ds. J. Karels en 18.30 uur ds. Kattenberg; Dordrecht 9.30 (H.A.) en 18.30 uur (in de Pauluskerk, Nassauweg) ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 12.00 uur ds. F. Mulder en 19.00 uur leesdienst; Elspeet 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Emmeloord 9.30 uur ds. Kleppe en 19.00 uur ds. Schot; Enschede 15.00 uur ds. Van Dieren; Enter 15.00 uur ds. J. Karels; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Goes 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur ds. Moens; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Boogaard; Goudswaard 10.00 uur ds. Van Aalst; 's-Gravenhage 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 uur en 18.00 uur (H.D.) ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; Groningen 15.30 uur ds. Hoogerland; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. Baaijens; Hellevoetsluis 15.30 uur ds. P. Mulder; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 15.30 uur stud. Van Manen; Hoogvliet 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Houten 11.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Kapelle-Biezelinge 14.00 uur ds. Schipper; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene (in Herv. Kerk) 14.30 uur ds. Van Gelder; Krabbendijke 9.30, 14.00 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Krimpen a/d IJssel 15.30 uur stud. Van Belzen; Leiderdorp 10.00 en 16.30 uur ds. Clements; Lisse 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. Neele; Middelburg-Centrum 9.30 (H.A.) en 14.30 en 18.30 uur ds. De Heer; Middelburg-Zuid 9.30 uur en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Moerkapelle 19.00 uur ds. Clements (doventolk); Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. De Wit; Nieuwdorp 9.30 (H.A.) en 14.30 uur ds. Moens; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. Visscher; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. Hogchem; Nisse 18.30 uur ds. Van der Poel; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oosterland 10.00 uur ds.

Gunst; Oosterend-Texel 10.00 en 18.00 uur ds. Van Dijk; Oostkapelle 18.30 uur ds. Vreugdenhil; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Poortugaal 19.00 uur ds. Silfhout; Puttershoek 18.00 uur ds. Van Aalst; Rheden (kerk: Kon. Elisabethplantsoen) 12.00 en 18.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 uur ds. W.J. Karels en 18.30 uur stud. Van Manen; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Noord 9.30 uur en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 15.00 uur ds. Schreuder; Rijssen-Zuid 9.30 uur en 18.30 uur (H.D.) ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 14.00 uur ds. Verweij; Rotterdam-Alexanderpolder 15.00 uur ds. W.J. Karels; Rotterdam-Centrum 18.00 uur ds. W.J. Karels; Scherpenisse 9.30 uur en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. Vermeij; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Sint Annaland 14.00 uur ds. Brugge; Soest 15.00 uur ds. L. Blok; Stolwijk 10.00 uur ds. Paul; Terwolde-De Vecht 9.30 (H.A.) en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 uur ds. De Jongste en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 15.00 uur ds. B. van der Heiden (H.D.); Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Bakker; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. C. Harinck; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. P. Blok; Vlaardingse 10.00 uur ds. Bac; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 uur (H.A.) en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst;

Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Woerden 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 uur (H.A.) en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eekeveld; Zwijndrecht 9.30 uur ds. B. van der Heiden en 18.30 uur ds. De Jongste; Zwolle 19.00 uur ds. Tanis.

DINSDAG 15 MAART 2005

Borssele 19.30 uur ds. Schipper; Kruijningen 19.30 uur ds. De Heer; Poortvliet 19.30 uur ds. Moens; Stad a/h Haringvliet 19.30 uur ds. Mondria; Uddel 19.30 uur ds. Mouw (bijbellezing); Wierden 15.00 en 19.30 uur ds. Hakvoort (biddag);

WOENSDAG 16 MAART 2005 (biddag)

Aalst 14.30 en 19.00 uur ds. Melis; Alphen aan den Rijn 15.00 en 19.30 uur ds. Hakvoort; Andijk 15.00 en 19.30 uur (H.D.) ds. Neele; Delft 14.30 en 19.30 uur ds. Zippro; Eindhoven 15.00 en 19.30 uur ds. M. Karens; Enkhuizen 15.00 en 19.30 uur ds. F. Mulder; Enschede 15.00 en 19.30 uur ds. Tuinier; Goudswaard 9.30 en 15.00 en 19.30 uur (bev. ambtsdr.) ds. De Wit; 's-Gravenzande 15.30 en 19.30 uur ds. Driessen; Groningen 14.00 en 19.30 uur ds. Tanis; Hoofddorp 10.00 en 16.00 uur ds. Boogaard; Katwijk aan Zee (in Voetiuschool) 15.00 en 19.30 uur ds. Mondria; Meeuwen 9.30 en 14.30 en 19.30 uur ds. W.J. Karels; Naaldwijk 14.30 en 19.30 uur ds. Van Dieren; Oudemirdum 14.00 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Rheden (kerk: Kon. Elisabethplantsoen) 14.30 en 19.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 en 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Rotterdam-Centrum 10.00 en 15.00 en 19.45 uur ds. Verweij; Rotterdam-Zuidwijk 15.00 en 19.45 uur ds. Kattenberg; Soest 15.00 en 19.30 uur ds. Visscher; Spijkenisse 15.00 en 19.30 uur ds. Terlouw; Vlaardingse 15.00 en 19.30 uur ds. Brugge; Zwijndrecht 14.30 en 19.30 uur ds. Van Krimpen.

WOENSDAG 16 MAART 2005

Berkenwoude 19.30 uur stud. Van Belzen; Brakel 19.30 uur ds. Schipper; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. Van Gelder; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. Van Boven (Bijbel-

Advertenties

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Utrecht geeft met ontroering kennis van het overlijden van haar oud-ambtsbroeder

TEUNIS PIETER VAN VLIET

in de leeftijd van 73 jaar.

Hij heeft van 2 januari 1983 tot 23 november 1989 in het diakenambt, de gemeente naar de liefde van zijn hart en de hem geschonken gaven in getrouwheid mogen dienen.

De Heere sterke de achtergebleven familie in dit verlies en Hij heilige de roepstem aan ons aller harte.

Namens de kerkenraad,
H. Brons, preses
R.H. Maasse Sr., scriba

lezing); Poederoyen 19.30 uur ds. Mouw; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Kleppe; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Schot; Zaandam 19.30 uur ds. Van Aalst; Zeist 19.30 uur ds. Van Eckveld (bijbellezing).

DONDERDAG 17 MAART 2005

Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. Silfhout (bijbellezing); Krimpen a/d IJssel 19.30 uur stud. Van Manen; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. L. Blok; Terwolde-De Vecht 19.30 uur ds. Tuinier (bijbellezing).

ZATERDAG 19 MAART 2005

Werkendam 15.00 uur ds. Melis (gehandicap-tendienst).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur. Woensdag 9 maart: 19.30 uur evang. J. Krijgsman (bidddag). Dagje Amsterdam? Bezoek dan eens onze evangelisatiepost. Open

van dinsdag t/m zaterdag tussen 10.00 - 16.00 uur. Hartelijk welkom!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur. Woensdag 9 maart: 19.30 uur evang. S. de Visser (bidddag).

Merksem:

Evangelist A. van Setten; Prot. Kerk, Oude Barrelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten zondag om 10.00 evangelist A. van Setten en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

U bent hartelijk welkom in de BIJBELwinkel van dinsdag t/m zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

"Ik weet, dat al wat God doet, dat zal in der eeuwigheid zijn; er is niet toe te doen, noch is er af te doen; en God doet dat, opdat men vreze voor Zijn aangezicht."

(Pred. 3 : 14)

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Ridderkerk geeft met ontroering kennis dat na een korte ernstige ziekte is overleden zijn geliefde ambtsbroeder

PIETER JAN SNOEI

in de leeftijd van 68 jaar.

Ruim 25 jaar heeft hij met grote liefde en toewijding en in alle getrouwheid de gemeente in het ambt van diaken mogen dienen.

De God aller genade vertrooste en sterke zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen in dit smartelijk verlies en doe hen Zijn ondersteuning ervaren.

Ridderkerk, maart 2005

Namens de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Ridderkerk

B. Kok, preses
E.J. Wiersma, scriba

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Te huur in centrum van Opheusden:

Huisje: (voor 1 of 2 personen) evt.
tijdelijk. Ind. kamer, keuken, sl.
kamer douche/wc. Nette bewoning
vereist. Inl. 06-52245027

KLASSE MAAKT ONDERSCHIED

Stolk Orgels
is hoofddealer van:

Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn

**Stolk
orgels**
tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Nrd., Ormelingstraat 36
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN PRIJS

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Oude-Tonge geeft met ontroering te kennen dat de Heere op zeer hoge leeftijd uit dit leven wegnam onze oud-ouderling de heer

LEENDERT WILLEM VAN DER SLUIJS

in de leeftijd van 94 jaar.

Gedurende 30 jaar heeft hij de Gemeente in alle getrouwheid mogen dienen.

De Heere gedenke zijn kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen in dit smartelijke verlies, en heilige deze roepstem aan ons aller hart.

namens de kerkenraad,
preses, C. Breeman
scriba, W. van der Sluijs

Oude-Tonge, 3 maart 2005

Bible Teacher position

The School board of Timothy Christian School (Chilliwack, BC, Canada) welcomes applications for Bible Teacher. Applicants should be a member of the Gereformeerde Gemeente and hold a degree in theology (min. 2e graads). For more information please contact the School Board Secretary Co Neels, 10662 Chapman Road, Rosedale B.C., V0X 1X0, Canada, jneels@familynet.bc.ca, Tel: 604 794 7510, Fax: 604 794 7563.
(Best time to phone is NL time on Saturday between 5 pm - 11pm.)

WESOTRONIC

Wesotronic introduceert DE OPLOSSING voor kerktelefonie:

Het DKtel systeem (Draadloze Kerktelefoon via de ether)

De belangrijkste voordelen zijn:

- ✓ geen telefoonkosten / internetaansluiting
- ✓ aanmerkelijk goedkoper dan andere systemen
- ✓ uitstekende geluidskwaliteit
- ✓ eenvoudig en flexibel in gebruik

Het Agentschap Telecom heeft officieel toestemming verleend om het DKtel systeem per 1 januari 2005 in gebruik te nemen!

Wesotronic B.V.
Nunspeet, Barendrecht
Telefoon 0341 - 271000
www.wesotronic.nl

In samenwerking met SKN

Te koop in Nieuwerkerk (Zld.) Ruime vrijstaande woning op 950 m2 grond. 5 slaapk. € 355.000,-. Tel. 0111-451500 of 0111-647015. Internet: www.sinke.nl

Te huur ruime vakantiewoning in Zuid-Alberta, Canada, omgeving van Lethbridge. Prachtig gelegen, uitzicht op rivier, prairie en Rocky Mountains, dichtbij dorp en kerken. Voor inlichtingen 00-1403-553-4023. Hollands sprekend.

Boeder Scherpenzeel

AMBTSKLEDING

Kostuums: 2 en 3 delig zwart - grijs - e.a.
Preekjassen ~ Jacquets ~ Pantalons
Streeppantalons ~ Overhemden ~
Stropdassen ~ Sokken ~ Overjassen
Hoeden ~ Schoenen

Winkel:

Dorpsstraat 229, 3925 KC Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 / 033-2778068

Op afspraak ook Service aan huis!
M 06 5321 5334

Collectebonnen
machinaal tellen?
vraag demo en/of referentie
0548-515415

Begrafenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - Geen crematies

Kosthuis gevr. per aug./sept. in
Utrecht door aank. student
Universiteit UTRECHT.
Tel. 0118-603452

BOEKENBEURS TE VEENENDAAL
D.V. zaterdag 19 maart 2e hands
boekenbeurs in het Ichthuscollege,
aan de Vondellaan 4. Van 10 tot 16
uur. U kunt ook terecht voor de ver-
koop van uw GOEDE 2e hands boe-
ken. Info: J. Droppert 055-5226789.

RST
Zorgverleners

KRAAMZORG

THUISZORG

RST Zorgverleners.
600 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg,
wijkzorg, gespecialiseerde
verzorging, verpleging,
(huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

Identiteit
Kwaliteit!

Tel (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzeaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

“Wanneer ik voor U kniel”

fl. 44,= VOORDEEL BELIJDENISGESCHENK 1500 JONGEREN SLAAT AAN

THOLEN – Jaarlijks doen circa 1500 jonge mensen belijdenis des geloofs in onze gemeen-
ten. Van gewaardeerde Thoolse serie "Wanneer ik voor U kniel" resteren nog ongeveer 1500
sets boeken en 300 cd's. Wij bieden aan kerkenraden, (groot)ouders of vrienden de ge-
legenheid juist hen een blijvend, fraai belijdeniscadeau te schenken tegen sterk gere-
duceerde prijs.

De boekenset voor € 39,50 in plaats van € 57,50, voordeel € 18,= (Fl. 39,50). De cd voor
€ 16,50 in plaats van € 18,50, voordeel € 2,= (Fl. 4,50). Altijd gratis thuisgestuurd. Indien
beide besteld: totaal voordeel € 20,= of fl. 44,=.

Bent u geïnteresseerd in "Wanneer ik voor U kniel"? Meer dan 12.000 personen gingen u
voor. Inhoud 2-delig boek: 500 pag., 207 psalmmeditaties, 391 kolommen liturgie, 647
kleurenfoto's met kerkelijke info. Opname cd-schijf: 15 nummers cd (75 min., samen-
zang/orgelsolo's, informerend booklet).

Ons centraal telefonisch meldpunt voor bestellingen en vragen is geopend op elke
dinsdagavond van 19.00 tot 20.00 uur op 0166-600333. Uiteraard is het ook mogelijk
uw bestelling in een gefrankeerde enveloppe te zenden aan de:

Redactiecommissie, Postbus 28, 4690 AA Tholen.

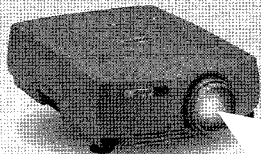
Steu hiermee het Thoolse bouw- en orgelfonds.

LEERKRACHTEN NODIG

Calvin Christian School in Alberta, Canada

Verleden jaar werden wij verblijd met twee leerkrachten uit Nederland! Wij vragen er een paar bij voor het komende schooljaar 2005-2006. Zowel in de lagere als in de hogere groepen.

Neem voor verdere informatie contact op met:
Dhr. J. P. de Wilde (Nederland): tel. 0182-613257
Directeur: William Grisnich: tel. 001-403 320 1650
(let op: 8 uur tijdsverschil!)
E-mail: wgrisnich@ccschool.ca

- *Nederland en de geestelijke nood van onze naaste*
- *Het werk van onze evangelisten*
- *Noodzaak van evangelisatie*

Voor kerkenraden, verenigingen, commissies enz. heeft het Deputaatschap Evangelisatie een informatieve presentatie over het evangelisatiewerk in Nederland en België. Onze voorlichter komt graag bij u langs (ook overdag).

DIA-PRESENTATIE EVANGELISATIEWERK

Voorlichter dhr. C.W. van Haften: 0341-253588

Maartactie!

Neem nu een inbelabonnement op Plus of Pro.
Geen € 59,- of € 49,- maar € 39,- voor een heel jaar!

Kliksafe-Plus

- alleen toegang tot tien-duizenden gecontroleerde sites
- met spamfilter en virusscan op mailverkeer
- en vijf mailboxen

Kliksafe-Pro

- alle voordelen van het Plus-abonnement
- met als extra: toegang tot gefilterd internet
- geen onnodige beperkingen

Meer weten? Kijk op www.kliksafel.nl!

Heeft u nog geen internetaansluiting?

Knip deze bon uit, vul uw gegevens in en stuur de bon in een envelop zonder postzegel naar Kliksafe, Antwoordnummer 548, 8072 VB Nunspeet. We sturen u graag meer informatie over het Plus- en Pro-abonnement en de gratis installatiecd toe.

kliksafe
... bewuste keus

Naam: _____

Adres: _____

Postcode en plaatsnaam: _____

Telefoon: _____

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het fotoboek met vele voorbeelden.

Goes: Ronde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

Te huur vak. app. bij Bad Boekelo. Incl. gebruik van zwembad en andere voorzieningen. Zeer geschikt voor 1 of 2 echtparen. Tel. 035-5250376/06-54918656

Wij verzorgen begravenissen in alle plaatsen op de Veluwe en in Rijssen en aangrenzende gebieden.

Geen crematies.

Ongeacht bij welke begravenisvereniging of begravenisfonds men is aangesloten.

Begravenisverzorging Vos

Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
tel. (0577) 401689, fax (0577) 401027

BEGRAVENISVERZORGING VOS - VERTROUWD VERZORGD

Te koop: Hoekwoning (van blok van drie) in de mooiste straat van Nieuw-Beijerland.

Indeling: woonkamer, hal, keuken, boven twee slaapkamers, balkon en verder een ideale bergzolder over de breedte van het huis.

Vraagprijs € 155.000,-
Inlichtingen: 0186-626163

begravenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

Waardevolle Belijdenisgeschenken

C.H. Spurgeon Een goed begin

In dit boek wil Spurgeon jongeren bewust maken van het belang van het christelijk geloof. Een goed begin op reis door het leven is van grote betekenis voor de dingen die je in de rest van je leven tegenkomt. Het bepaalt je levenshouding naar elkaar en naar God. Spurgeon is daarin verassend actueel en wil je graag begeleiden in dit proces.

Paperback, ISBN 90-5829-418-8, € 12,50

Ds. C. Harinck Tot belijden geroepen

In *Tot belijden geroepen* beschrijft ds. Harinck de relatie tussen doop, belijdenis en avondmaal. Aan de orde komen onder andere: belijdenis en de leer, belijdenis en het geloof en belijdenis en de sacramenten. Ook gaat de auteur in op de praktische uitwerking van de afgelegde belijdenis in het dagelijkse leven.

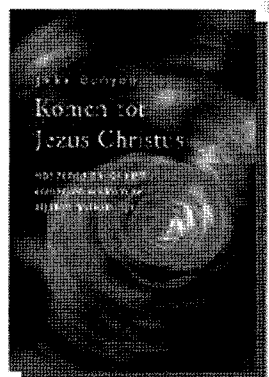
Gebonden, ISBN 90-5829-521-4, € 14,50

Ds. C.G. Vreugdenhil Levend geloof

Wat is een levend geloof?; Hoe bereik je dat?; Hoe kun je 'groeien' in het geloof? Dat zijn vragen waarop dominee Vreugdenhil in dit boek een antwoord geeft. Een boeiend en leerzaam boek over het verkrijgen van een levende relatie met God.

Paperback, ISBN 90-5829-247-9, € 12,50

John Bunyan Komen tot Jezus Christus

Bunyan gaat in op de vraag wat *het komen tot Jezus Christus* inhoudt. Tevens bespreekt hij allerlei bezwaren die bij christenen kunnen leven om tot Christus te komen.

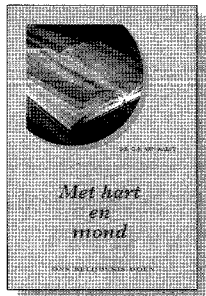
Paperback, ISBN 90-5030-489-3, € 11,50
Gebonden, ISBN 90-5829-514-1, € 14,95

GROEN

Verkrijgbaar in de boekhandel

BELIJDENISGESCHENKEN

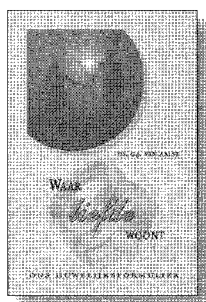
UITGAVEN VAN DS. G.J. VAN AALST

Met hart en mond

Ons belijdenis doen

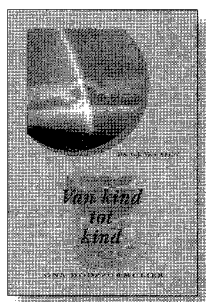
Dit boek wil jongeren begeleiden op weg naar het doen van openbare geloofsbelijdenis. Vanuit de Heilige Schrift, onze belijdenisgeschriften, de kerkorde en de kerkgeschiedenis worden lijnen getrokken naar het heden. Er wordt meegedacht met onze jonge mensen die zich in deze tijd vrijwillig willen voegen bij de gemeente. Deze uitgave beoogt onder meer bewustwording van een keus die op een kruispunt van het leven gedaan wordt. 146 blz. gebonden 33118505 € 15,90

Waar liefde woont

Ons huwelijksformulier

In dit boek wordt op pastorale wijze aandacht geschonken aan onder andere de verkeringstijd, de huwelijksdag, de bijbelse verhouding man/vrouw binnen het huwelijk, de kinderzegen en kinderloosheid. Hoe belangrijk is het met name voor de jongere generatie om in een tijd waarin bijbelse normen en waarden (ook met betrekking tot het huwelijk) meer en meer vervagen, kennis te nemen van Gods trouw en toezegging die zo helder verwoord zijn in het huwelijksformulier. 155 blz. gebonden 33116634 € 15,40

Van kind tot kind

Ons doopformulier

Bij de behandeling van het doopformulier wordt op pastorale wijze aandacht geschonken aan vragen als: Wat betekent het voor mij als jongere om gedoopt te zijn? Wat betekent het om ouder(s) te zijn van een gedoopt kind? Wat betekent dat in de praktijk van het huiselijke leven? Eveneens worden het voorrecht én de vermaning en verplichting die de Doop met zich meebrengen vanuit het formulier voorgehouden. De tekst van het doopformulier wordt in deze uitgave regel voor regel gevolgd en uitgelegd. 170 blz. gebonden 3311772X € 15,40

AL ONZE BOEKEN ZIJN OOK IN UW BOEKHANDEL VERKRIJGBAAR!

Den Hertog
uitgeverij - boekhandel

Elzenkade 6 - 3992 AC Houten
Postbus 150 - 3990 DD Houten
Tel. (030) 637 34 34 - Fax. (030) 634 66 88
E-mail: boeken@hertog.nl - www.hertog.nl

Deze bestelbon zenden aan uw boekhandel of in een open envelop (zonder postzegel) aan:
Den Hertog bv, Uitgeverij en Boekhandel
Antwoordnummer 2610, 3970 VJ Houten

ex. _____
ex. _____
ex. _____
ex. _____

Verzoekt toezending rechtstreeks of via

boekhandel: _____
Naam: _____
Adres: _____
Postcode: _____
Woonplaats: _____
Handtekening: _____

Nieuw project

Stichting China

Stichting China is gestart met vertaling van de **Commentaren van Calvijn**

Een noodzakelijk project!

De Chinese huiskerken nu ook in de voetsporen van Calvijn, laat de Muur geen belemmering zijn!

Steun de vervolgd kerk in China en maak een gift over op

giro 320666

Info/secretariaat

Postbus 1150 • 3900 BD Veenendaal
tel. 0318-510320 • e-mail: info@stichtingchina.nl
Giro 320666 i.v.v. Stichting China
www.stichtingchina.nl

Begrafenisverzorging Kina

Begravenissen in Capelle a/d IJssel e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12. Wij verzorgen geen crematies.

CHR. BEGRAFENISONDERNEMING G. WEGENAAR

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04
Wij verzorgen begravenissen in Veenendaal, Ede, Bennekom, Wageningen, Rheden e.o.

(Voorjaars)vakanties
Ameland/Terschelling of Bakkeveen (Friese wouden bij Drachten) t.h. chalets/stacars
v.a. € 100,- p.w. zie
www.vdsluisvakanties.nl
of bel 0512-516096

Putten t.h. ged. boerderij als vak.huisje, 2-pers., mooie fiets en wandelomg.
Tel. 033-2459443.

Harkes Begravenissen

Persoonlijke zorg voor uw uitvaart

Berkenbroek 7 - 2811 NZ Reeuwijk
info@harkesbegravenissen.nl
www.harkesbegravenissen.nl

(0172) 21 21 22

Wij verzorgen alleen begravenissen
Dag en nacht bereikbaar

BON

DE SAARLANDSE MIRT 2005